

Koulupoissaoloihin liittyvä
toimintasuunnitelma

– laatimisopas

**Tillbaka
till
framtiden**



Metoder för
att stärka
skolnärvaro.

 folkhälsan

Sisältö

Johdanto	s. 5	>>
Miksi toimintasuunnitelma tarvitaan?	s. 6	>>
Toimintasuunnitelman tavoitteet	s. 7	>>
Koulupoissaoloa ehkäisevä työ	s. 7	>>
Toimintasuunnitelman laatiminen	s. 8	>>
Koulupoissaolojen normaali käsittely	s. 9	>>
Huolta herättävän koulupoissaolon määritelmä	s. 10	>>
Verkostokokous	s. 13	>>
Toimintasuunnitelman seuranta	s. 14	>>
Ehdotukset koulupoissaoloihin puuttumiseen	s. 14	>>

Liitteet

Liite 1: <i>Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma, Porvoo 2013</i>	s. 17	>>
Liite 2: <i>Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma, Parainen 2013</i>	s. 23	>>
Liite 3: <i>Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma, Sipoo 2013</i>	s. 30	>>
Liite 4: <i>Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma, Hanko 2013</i>	s. 35	>>
Liite 5: <i>Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma, Espoo 2013</i>	s. 42	>>



Metoder för
att stärka
skolnärvaro.

 folkhälsan



Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

– laatimisopas



Johdanto

Nuorten huolta herättävät koulupoissaolot ovat näkyvä, vakava ja samalla usein vaikeasti käsiteltävä oire. Sen syytä voivat olla esimerkiksi oppimisvaikeudet, fyysisen tai psyykkisen terveyden ongelmat, kiusaaminen tai murrosikäisen kapinointi. Koulupoissaolosta voi muodostua oppilaalle ratkaisumalli, ja lyhytkin poissaolo kasvattaa syrjäytymisen riskiä. Ilmiö on monitahoinen, ja jotta siihen voidaan puuttua tehokkaasti, aikuisten on tehtävä yhteistyötä ja heillä on oltava tietoa. Koulupoissaoloilla on yhteys myös myöhemmän iän syrjäytymiseen ja mielenterveysongelmiin.

Takaisin tulevaisuuteen on hanke, jonka tarkoituksena on luoda verkostoyhteistyön malli varhaiseen koulupoissaoloihin puuttumiseen yläkoulussa. Hanke keskittyy tukemaan kuntia omien mallien luomisessa koulupoissaolojen ennaltaehkäisyyn ja erityisesti jo syntyneeseen ongelmaan tarttumiseen.

Jokaisen paljon koulusta poissa olevan oppilaan kohdalla kyse on aintulaatuisesta kokonaisuudesta. Yhdenmukaista ratkaisua, joka toimisi kaikissa tapauksissa, ei ole. On tekijöitä, jotka ovat tuottaneet hyviä tuloksia läsnäolon lisäämisessä, ja yksi niistä ovat selkeät poissaoloseurannan rutiinit. Siksi meistä on tärkeää, että kouluilla ja kunnilla on tarkoin määritelty toimintasuunnitelma, joka koskee kaikkia: oppilaita, koulujen henkilökuntaa ja huoltajia. Tämä opas tarjoaa tukea toimintasuunnitelman laatimiseen varhaiseksi puuttumiseksi koulupoissaoloihin. Oppaan lopussa on esimerkkejä eri kunnissa laadituista toimintasuunnitelmista.

Miksi toimintasuunnitelma tarvitaan?

Kaikkien osapuolten kannalta on hyvä, jos koulupoissaolojen käsittelyyn koulun ja kunnan tasolla on yhdenmukainen menettelytapa. Toimintasuunnitelmassa määritellään puitteet koulun, perheen ja muiden kunnan tahojen toiminnalle nuoriin ja koulupoissaoloihin liittyvissä asioissa. Sen tarkoituksena on taata, että oppilaiden tilanteet käsitellään tasa-arvoisesti eli että kaikille oppilaille tarjotaan sama tuki. Toimintasuunnitelma on myös tärkeä viitekehys oppilaan kanssa koulussa työskenteleville. Toimintasuunnitelmasa määritetään toimintatavat ja se, missä prosessin vaiheessa voidaan avuksi ottaa muita tahoja, kuten lastensuojelu, nuorisotoimi tai erikoissairaanhoido. Kun koulupoissaoloja käsitellään järjestelmällisesti ja tavoitteellisesti selkeästi määriteltyjen sääntöjen puitteissa, päästään lähemmäs ongelman syitä ja löydetään ratkaisuvaihtoehtoja.

Toimintasuunnitelma ei ole ratkaisu koulupoissaolon taustalla olevaan ongelmaan. Kun poissaoloon puututaan toimintasuunnitelmassa kuvatuilla tavoilla, ongelmaa pystytään kuitenkin lähestymään järjestelmällisesti. Jokaisen oppilaan koulupoissaolo on yksilöllinen tilanne, minkä vuoksi toimenpiteet eivät voi olla samat jokaiselle oppilaalle. Oppilaan poissaolon syiden kartoitus tarjoaa ohjeet mm. sille, ketkä ammattilaiset voivat osallistua oppilaaseen liittyvään verkostotyöhön.

Toimintasuunnitelman tavoitteet

Koulupoissaolon varhaisen puuttumisen toimintasuunnitelman tavoitteet ovat moninaiset. On tärkeää pohtia yhdessä, miksi kunta laatii toimintasuunnitelman ja mikä sen tarkoitus on. Meille toimintasuunnitelman tavoitteet ovat seuraavat:

- Koulun koulupoissaoloja ehkäisevän ja läsnäoloa edistävän työn kehittäminen.
- Saada koulut havaitsemaan kasvavan koulupoissaolon varhaiset merkit oppilaissa ja toteuttamaan nopeasti joustavia ja yksilöllisiä toimenpiteitä oppilaan läsnäolon edistämiseksi.
- Kehittää yhteisiä toimintatapoja ja taata koulujen koulupoissaolotyöskentelyn laatu.
- Puuttua koulupoissaoloon varhain syrjäytymisen ehkäisemiseksi.
- Tarjota yhdenmukainen järjestelmä koulupoissaoloon puuttumiseksi oppilaille, huoltajille ja koulun henkilökunnalle.
- Tarjota selkeä rakenne ja vastuunjako huolta herättävää koulupoissaoloa koskevissa asioissa.

Koulupoissaoloa ehkäisevä työ

Koulupoissaoloa ehkäisevän työn tarkoitus on osittain luoda koulutilanne, jossa kaikki oppilaat haluavat olla läsnä, ja osittain luoda valvontarutiineja sekä kiinnittää huomiota oppilasta tukevalla tavalla niihin oppilaisiin, joilla on koulupoissaoloja. Koko henkilökuntaa kehoitetaan osoittamaan kiinnostusta ja huolta niitä oppilaita kohtaan, jotka he tapaavat koulun käytävillä tai pihasa oppituntien aikana.

Tillbaka till framtiden – metoder för att främja närvaro (Takaisin tulevaisuuteen – menetelmät läsnäolon edistämiseen) -materiaali on saatavilla sähköisessä muodossa, ja se on tarkoitettu tukemaan läsnäolon edistämistä. Materiaali on saatavissa ruotsiksi.

Toimintasuunnitelman laatiminen

Toimintasuunnitelman laatimistyön käynnistämiseksi on tärkeää, että aloitteen tekevä henkilö toimii itse hankkeen vastuuhenkilönä tai valitsee siihen toisen henkilön. Tällainen henkilö voi olla esimerkiksi kuraattori, rehtori, sivistystoimen johtaja tai sosiaalityöntekijä. Vastuuhenkilö kokoaa työryhmän, jonka jäsenten työtehtävät liittyvät nuoriin ja koulupoissaoloihin. Työryhmä voi koostua esimerkiksi oppilashuollon sekä oppilasterveydenhuollon, opettajakunnan, lastensuojelun ja nuorisotoimen edustajista.

Työryhmä pohtii yhdessä, mitä kouluja toimintasuunnitelma koskee – alakoulu, yläkoulu, toisen asteen koulutusta? Työryhmään tulee kuulua jokaisen kouluasteen edustaja sekä, jos toimintasuunnitelma laaditaan kahdella kielellä, molempien kieliryhmien edustajat. Lisäksi työryhmän tulee sitouttaa toimintasuunnitelmaan niiden koulujen rehtorit, joita suunnitelma koskee, sekä kunnan koulutoimen johto.

Ennen kuin suunnitelman laatimistyö käynnistetään, on myös tärkeää pohtia läsnäolon edistämisen arvopohjaa ja tavoitteita. Jotta kunnan yhteistyö toimisi, on tärkeää yhdessä luoda arvopohja ja tavoitteet eli yhteinen pohja koko työlle. Meidän näkemyksemme mukaan työssä tarvitaan koulua, oppilashuoltoa ja oppilasterveydenhuoltoa, lastensuojelua, nuorisotoimea ja hoitavaa tahoja (kuten nuorisopsykiatria).

Työryhmässä on hyvä ennen suunnitelman laatimistyötä määrittää aikataulu, kokousajat, kokousten osallistujat ja sihteeri, käännöksistä tarvittaessa vastaava taho sekä muut ”tekniset” yksityiskohdat. Suosittelemme varaamaan työhön riittävästi aikaa, jotta työskentelytavat saadaan vakiinnutettua kuntaan ja kouluihin, suunnitelma laadittua kirjallisesti ja mahdollisesti käännettyä.

Koulupoissaolojen normaali käsittely

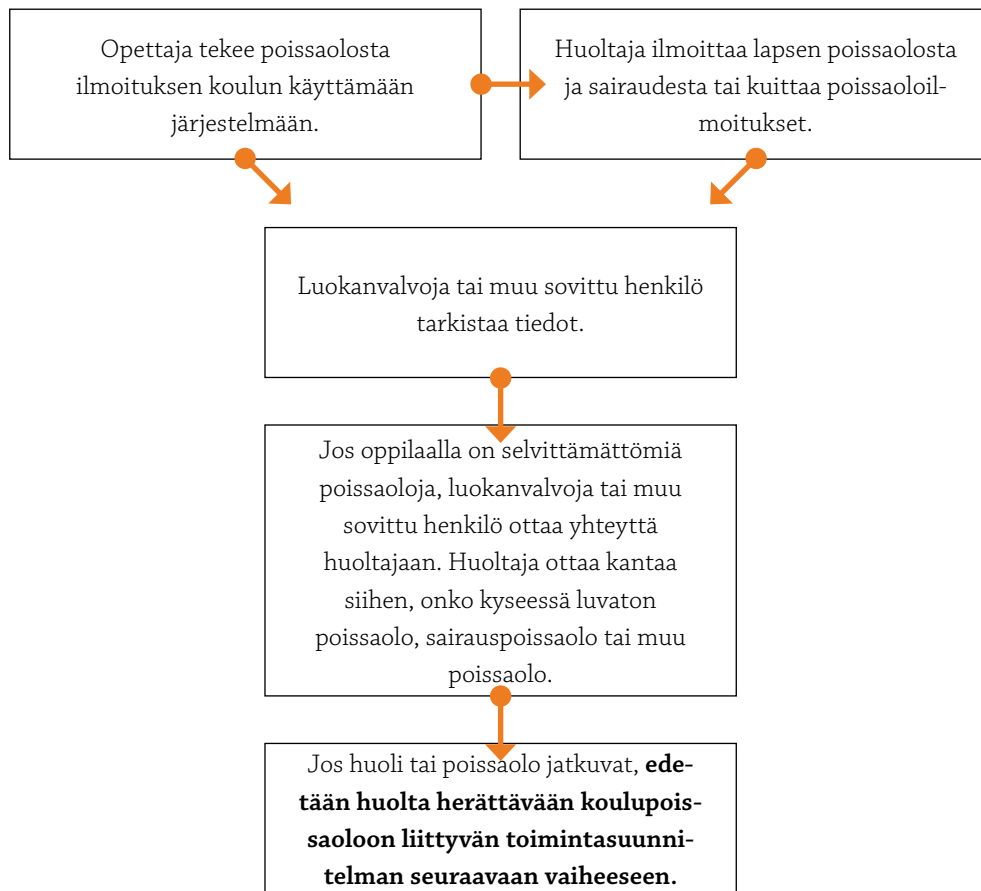
Työryhmän työskentelyn ensimmäinen vaihe on kirjata, miten koulun arjessa seurataan poissaoloja. Monissa oppilaitoksissa kodin ja koulun välisessä viestinnässä käytetään verkkopohjaista Wilma-järjestelmää. Miten kodin ja koulun välinen yhteydenpito hoidetaan? Käytetäänkö siinä Wilmaa? Onko tarkoituksenmukaisempaa soittaa vanhemmalle tai kouluun, jos oppilaasta on huolta? Työryhmän tulee pohtia yhteisiä toimintaohjeita ja aikarajoja. On kuitenkin tärkeää pitää mielessä, että jokainen tapaus on yksilöllinen, ja että koulun henkilökunta voi ja sen tulee puuttua oppilaan näkyvään pahoinvointiin myös asetettuja aikarajoja aikaisemmin.

Koulupoissaoloista ilmoittamista koskevat säännöt ja luvattoman poissaolon määritelmä tulee myös tiedottaa oppilaille ja huoltajille. Oppilaiden ja huoltajien tulee myös tuntea koulupoissaoloa koskevat menettelytavat ja runsaan poissaolon seuraukset.

Useimmissa kouluissa opettaja merkitsee poissaolot Wilmaan, jolloin asiasta lähtee ilmoitus huoltajalle. Huoltaja ilmoittaa lapsen sairaaksi tai pois-
sa olevaksi Wilman kautta tai kuittaa opettajan tekemän poissaoloilmoituksen. Opettaja, useimmiten luokanvalvoja tai ryhmänohjaaja, tarkistaa tiedot Wilmasta.

Jos oppilaalla on selvittämättömiä poissaoloja tai poissaoloja, joita ei ole kuitattu Wilmassa, luokanvalvoja tai ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä huoltajaan. Huoltaja ottaa kantaa siihen, onko kyseessä luvaton poissaolo, sairauspoissaolo tai muu poissaolo. Milloin opettaja ottaa yhteyttä kotiin selvittämättömän poissaolon ollessa kyseessä? Samana päivänä? Seuraavana päivänä? Samalla viikolla? Onko opettajalla resursseja ja mahdollisuus seurata poissaoloja suunnitelman mukaisesti?

Jos huoli ja poissaolo jatkuvat, edetään huolta herättävään koulupoissaoloon liittyvään toimintasuunnitelmaan.



Huolta herättävän koulupoissaolon määritelmä

Seuraava vaihe on määritellä huolta herättävä koulupoissaolo. Mikä määrä poissaoloa tunteina tai päivinä on huolta herättävää? 15 oppituntia? Kolme päivää? Vaikka perusvalvonta toimii hyvin, toisinaan syntyy tilanteita, joissa poissaolo jatkuu siitä huolimatta, että kotiin on oltu yhteydessä.

Oppilaalla voi olla suuria vaikeuksia olla koulussa tai päästä kouluun kahden viikon ajan, mikä vaikuttaa merkittävästi oppilaan ja perheen arkeen. Tai kyse voi olla siitä, että oppilas on poissa koulusta vähintään 10 koulupäivän ajan 15 viikon jaksolla. Poissaolon määrän määritelmä riippuu myös siitä, miten koulun oppitunnit on rakennettu. Oppituntien pituus ja laajuus voivat vaihdella, jolloin on tärkeää ottaa huomioon, että määritelmä sopii kyseiseen kuntaan, eri rakenteisiin, koulujen kokoon ja vastaaviin asioihin.

Huolta herättävä koulupoissaolo voidaan toimintasuunnitelmassa määrittää seuraavasti:

A. Toistuva huolta herättävä sairauspoissaolo,

joka ylittää kolmekymmentä 45 minuutin oppituntia kuukaudessa tai viisitoista 75 minuutin oppituntia kuukaudessa. Poissaoloa voi tapahtua osana päivästä, tietynä viikonpäivänä tai tietyiltä oppitunneilta.

B. Luvaton poissaolo

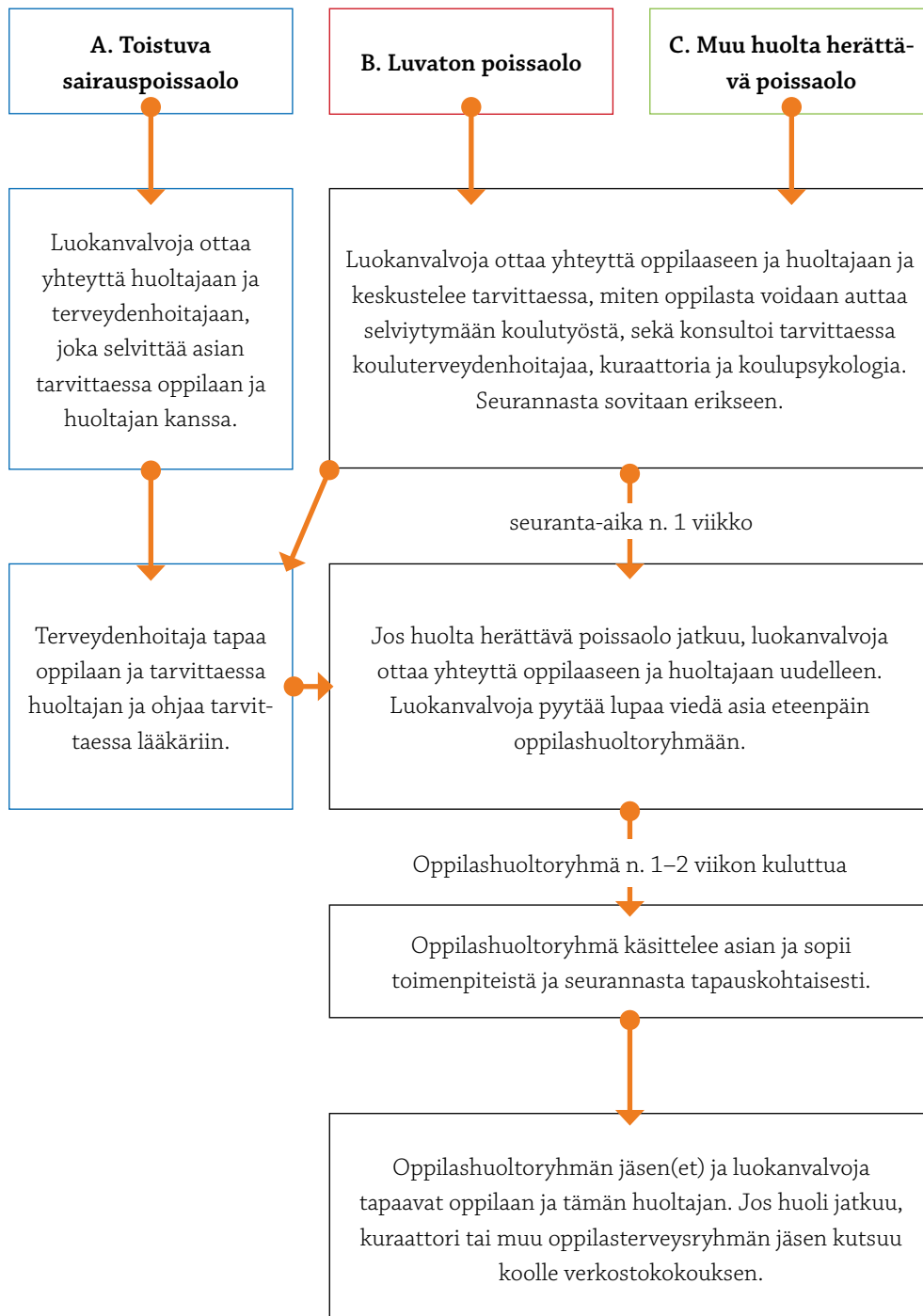
yksittäisiltä oppitunneilta tai koko koulupäivän ajan, oppilaan myös mahdollisesti oleskellessa koulun alueella, ja joka ylittää viisitoista 45 minuutin oppituntia kahden viikon aikana tai kahdeksan 75 minuutin oppituntia kahden viikon aikana. Huoltaja ei ole hyväksynyt poissaoloa.

C. Muu huolta herättävä poissaolo

Huoltajan hyväksymä poissaolo, jolle ei ole pätevää syytä, esimerkiksi koulusta kieltäytyminen, ja joka ylittää kaksikymmentä 45 minuutin oppituntia kuukaudessa tai kymmenen 75 minuutin oppituntia kuukaudessa.

Kun toistuvan **huolta herättävän poissaolon** raja on saavutettu, suunnitelman seuraava vaihe voi olla, että luokanvalvoja ottaa yhteyttä huoltajaan ja tarvittaessa terveydenhoitajaan, joka mahdollisuuksien mukaan selvittää tilanteen oppilaan ja huoltajan kanssa. Terveydenhoitaja voi tavata oppilaan ja tämän huoltajan ja pyytää heitä tarvittaessa kääntymään (koulu)lääkärin puoleen.

Jos kyseessä on **luvaton poissaolo tai muu huolta herättävä poissaolo**, luokanvalvoja ottaa yhteyttä oppilaaseen ja huoltajaan ja keskustelee siitä, miten oppilasta voidaan auttaa selviytymään koulutyöstä. Tarvittaessa asiassa voidaan konsultoida terveydenhoitajaa, lääkäriä, kuraattoria ja koulupsykologia. Osallistuvat henkilöt pyrkivät yhdessä pääsemään sopimukseen koulunkäynnin jatkumisesta. Sopimuksen toteutumista voidaan seurata esimerkiksi 1–2 viikon jakson ajan. Jos huolta herättävä poissaolo jatkuu näistä toimista huolimatta, luokanvalvoja ottaa yhteyttä oppilaaseen ja huoltajaan uudelleen. Luokanvalvoja pyytää lupaa viedä asia eteenpäin oppilashuoltoryhmään tai yksilökohtaiseen oppilashuoltoryhmään. Oppilashuoltoryhmä käsittelee asian ja sopii toimenpiteistä ja seurannasta tapauskohtaisesti. Oppilashuoltoryhmän jäsen(et) ja luokanvalvoja tapaavat oppilaan ja tämän huoltajan. Jos huoli ja poissalot jatkuvat, kuraattori tai oppilasterveysryhmän jäsen kutsuu koolle verkostokokouksen. Prosessin aikajänne voi olla 1–2 viikkoa.



Verkostokokous oppilaan kanssa, jolla on huolta herättävän runsaasti koulupoissaoloja

Koska koulupoissaolo on monitahoinen ongelma, yhteistyössä oppilaan ja vanhemman kanssa tarvitaan useita tahoja. Joihinkin toimintasuunnitelmiin sisältyy verkostokokous ja suunnitelman laatimisen seuraava vaihe käsittelee sitä. Verkostokokoukseen voivat osallistua oppilas, huoltaja, koulun edustajat, lastensuojelun edustaja ja muut tahot, jotka voivat tukea ja auttaa oppilaan paluuta kouluun. Myös perheen oma verkosto voi osallistua kokoukseen. Verkostokokouksessa ammattilaiset voivat yhdessä oppilaan ja perheen kanssa pohtia parasta ratkaisua juuri kyseiselle oppilaalle. Joissakin kunnissa verkostokokoukselle on varattu aika säännöllisesti esimerkiksi kerran kuussa, jotta kokous voidaan tarvittaessa kutsua koolle nopeasti. Jos kokous tarvitaan, koulu voi ilmoittaa asiasta viikkoa ennen ja jos koulusta ei kuulu mitään, ajankohdasta voidaan sopia muuta.

Verkostokokous n. 2–4 viikon kuluttua, jos huoli jatkuu

Verkostokokous

Verkostokokoukseen osallistuvat oppilas, huoltaja, koulun edustajat ja lastensuojelun edustaja. Tarvittaessa kokoukseen osallistuvat myös nuorisotoimen, kouluterveydenhuollon, perheneuvolan ja erikoissairaanhoidon (esim. nuorisopsykiatrianpoliklinikan) edustajat. Koulun oppilashuoltoryhmä valitsee kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin. Kokouksen aikana kuullaan oppilasta ja huoltajaa, joille annetaan mahdollisuus ehdottaa toimenpiteitä. Kokouksesta laaditaan kirjallinen muistio, josta käyvät ilmi sovitut toimenpiteet ja vastuuhenkilöt. Kuraattori vastaa tietojen toimittamisesta luokanvalvojalle ja oppilashuoltoryhmälle.

Verkostokokouksen seuranta on erittäin tärkeää, ja jo kokouksessa sovitaan siitä, miten päätöstä seurataan.

Seurantakokous tai -kokoukset

Toimintasuunnitelman seuranta

Kuntien koulupoissaolotyöskentelyn laadun takaamiseksi on tärkeää, että toimintasuunnitelmaan on kirjattu, miten toimintasuunnitelmaa seurataan. Suunnitelman toimivuuden seuranta, yksittäisten tapausten kehityksen kirjaaminen, tapausten käsittelyn arviointi ja osapuolten kokemukset prosessista ovat tärkeitä. Tärkeää on myös arvioida säännöllisin väliajoin verkoston eli koulun, lastensuojelun ja terveydenhuollon välisen yhteistyön toimivuutta.

Seuranta voi tapahtua esimerkiksi siten, että koulun oppilashuoltoryhmä vastaa vuosittaisesta toimintasuunnitelman mukaisesti käsiteltyjen asioiden yhteenvedon laatimisesta. Koulupoissaolotilastojen ja erityisesti koulupoissaolosten vähenemisen seuranta on tärkeää.

Ehdotukset koulupoissaoloihin puuttumiseen

Toimintasuunnitelmaan voi sisältyä myös ehdotuksia koulupoissaoloon puuttumiseksi. Poissaoloista ja niihin liittyvistä syistä keskustellaan oppilaan ja huoltajan kanssa. Luodaan tukitoimia oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi. Tukitoimia voivat olla esimerkiksi:

- Mahdollisten konfliktien selvittely. Jos kyse on kiusaamisesta, yhteys koulun KIVA-tiimiin.
- Tukea kouluun saapumisessa, esim. nuorisopalveluiden työntekijä.
- Kolmiportainen tuki otetaan käyttöön tarvittaessa (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki). Esimerkiksi mahdollisuus saada apua läksyjen teossa, tukiopetusta, joustavien opetusryhmien käyttö ja yksilölliset opetusjärjestelyt.
- Yhteistyö verkoston kanssa, esimerkiksi tukihenkilö, perheneuvola, nuorten psykiatrian poliklinikka, päihdekliniikka tai muu hoitava taho.

Läsnäolon edistämisessä voidaan käyttää Folkhälsanin Tillbaka till framtiden – metoder för att främja närvaro (Takaisin tulevaisuuteen – menetelmät läsnäolon edistämiseen) -materiaalia. Materiaali sisältää työkaluja nuoren varhaiseen tukemiseen ja syrjäytymiseen johtavan prosessin ehkäisemiseen. Materiaali on ensisijaisesti tarkoitettu ennalta ehkäisevään toimintaan. Materiaalin luvut käsittelevät oppilaan elämän osa-alueita, joihin sinä aikuisena voit tarttua koululäsnäoloa edistääksesi. Jos nuorella ilmenee vaikeuksia jollakin näistä osa-alueista, materiaalia voidaan käyttää myös ongelmien jo ilmetyä. Vaikka koulupoissaolon syynä olisi jokin näistä osa-alueista, ongelma on usein niin monitahoinen, etteivät yksittäiset, tiettyyn osa-alueeseen kohdenneet toimet auta kovinkaan paljon. Kokonaisuus on otettava huomioon ja toimet räätälöitävä kullekin oppilaalle yksilökohtaisesti. Materiaali on ikään kuin noutopöytä, joka tarjoaa menetelmiä, materiaalia ja työkaluja koululäsnäolon, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseen.

LIITTEET

- Liite 1:** *Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma, Porvoo 2013* sivu 17 >>
- Liite 2:** *Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma, Parainen 2013* sivu 23 >>
- Liite 3:** *Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma, Sipoo 2013* sivu 30 >>
- Liite 4:** *Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma, Hanko 2013* sivu 35 >>
- Liite 5:** *Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma, Espoo 2013* sivu 42 >>

Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma peruskoulun vuosiluokille 7–9

Toimintasuunnitelma on laadittu peruskoulun vuosiluokille 7–9 Porvoossa ja koskee sekä suomen- että ruotsinkielisiä kouluja. Toimintasuunnitelman tulee toimia perustana, mutta koulut saavat sopeuttaa toimintasuunnitelmaa oman koulunsa olosuhteisiin sopivaksi.

Nuorten huolta herättävät koulupoissaolot ovat näkyvä, vakava ja samalla usein vaikeasti käsiteltävä oire. Koulupoissaolosta voi muodostua oppilaalle ratkaisumalli, ja lyhytkin poissaolo kasvattaa syrjäytymisen riskiä. Ilmiö on monitahoinen, ja jotta siihen voidaan puuttua tehokkaasti, aikuisten on tehtävä yhteistyötä ja heillä on oltava tietoa. Koulupoissaoloilla on yhteys myös myöhemmän iän syrjäytymiseen ja mielenterveysongelmiin. Ongelmaan voidaan tarttua yhteistyössä luomalla jo varhaisessa vaiheessa eri toimijoista koostuva verkosto.

Koulun oppilashuoltoryhmä osallistuu poissaoloihin liittyvään toimintaan. Ryhmään kuuluvat rehtori, oppilaanohjaaja, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi ja erityisopettaja sekä tarvittaessa luokanvalvoja, ryhmänohjaaja ja koululääkäri.

Toimintasuunnitelman tavoitteet:

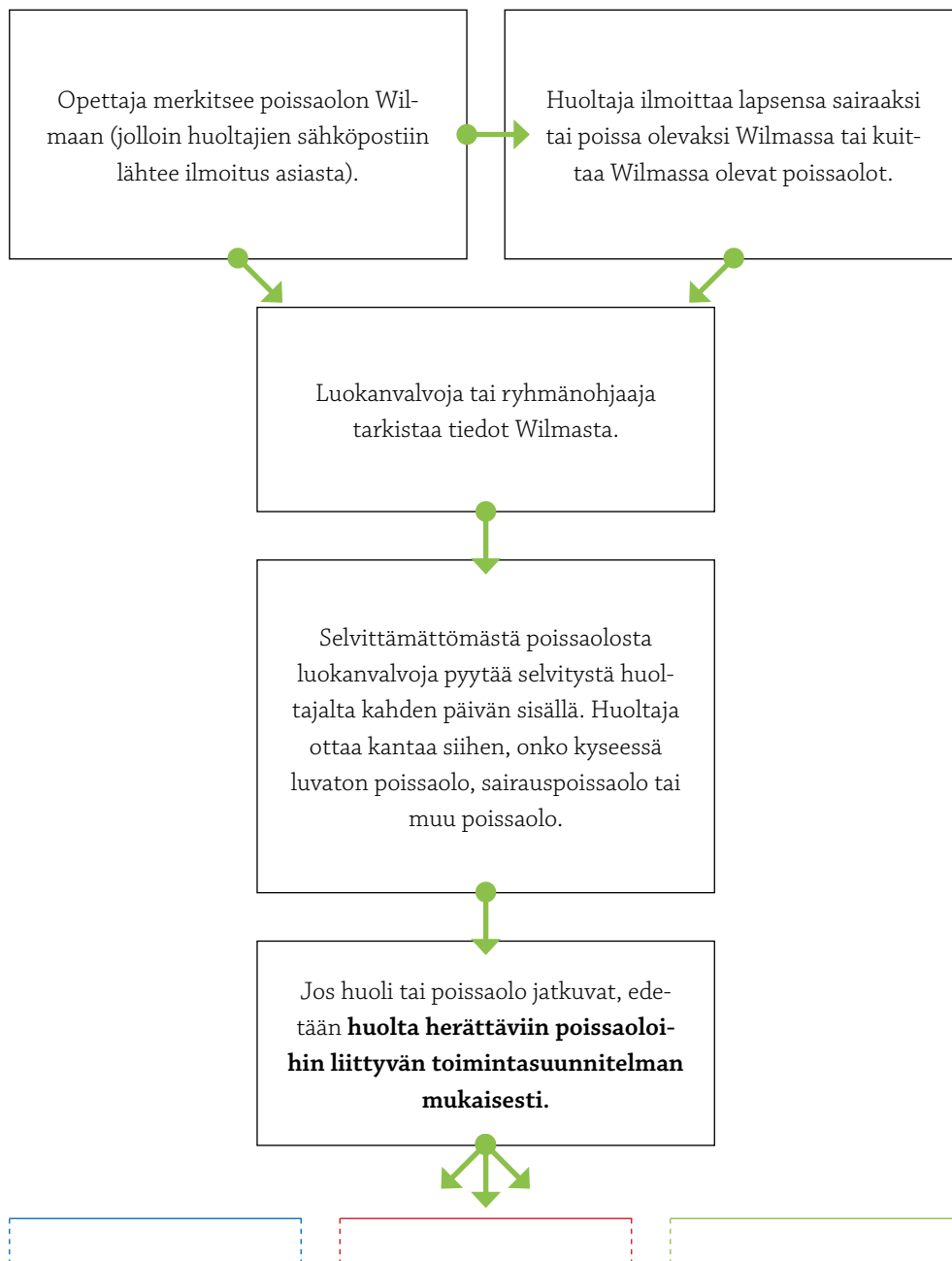
- Koulun koulupoissaoloja ehkäisevän ja läsnäoloa edistävän työn kehittäminen.
- Puuttua koulupoissaoloon varhain syrjäytymisen ehkäisemiseksi.
- Tarjota yhdenmukainen järjestelmä koulupoissaoloon puuttumiseksi oppilaalle, huoltajille ja koulun henkilökunnalle.
- Tarjota selkeä rakenne ja vastuunjako huolta herättävää koulupoissaoloa koskevissa asioissa.

Koulupoissaoloa ehkäisevä työ

Koulupoissaoloa ehkäisevän työn tarkoitus **on osittain luoda koulutilanne, jossa kaikki oppilaat haluavat olla läsnä. Tämä tapahtuu osittain luomalla tarkistustoimia ja oppilasta tukevalla tavalla kiinnittää huomiota niihin oppilaisiin, joilla on koulupoissaoloja.** Koko henkilökuntaa kehoitetaan osoittamaan kiinnostusta ja huolta niitä oppilaita kohtaan, jotka he tapaavat koulun käytävillä tai pihassa oppituntien aikana.

Ennalta ehkäisevässä toiminnassa noudatetaan seuraavia ohjeita:

- Koululla on oltava selkeät päivittäiset rutiinit, joilla oppilaiden läsnäoloa valvotaan, ja poissaolot on kirjattava ylös kaikissa aineissa ja kaikilla oppitunneilla.
- Huoltajan on ilmoitettava lapsi sairaaksi tai poissa olevaksi samana päivänä, kun oppilas on poissa koulusta.
- Selvittämättömästä poissaolosta luokanvalvoja pyytää selvitystä huoltajalta kahden päivän sisällä.



Huolta herättävä koulupoissaolo määritellään tässä toimintasuunnitelmassa seuraavasti:



Toimenpide-ehdotuksia koulupoissaoloihin

Poissaoloista ja niihin liittyvistä syistä keskustellaan oppilaan ja huoltajan kanssa. Luodaan tukitoimia oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi. Tukitoimia voivat olla esimerkiksi:

- Mahdollisten konfliktien selvittely. Jos kyse on kiusaamisesta, yhteys koulun KIVA-tiimiin.
- Tukea kouluun saapumisessa, esim. nuorisopalveluiden työntekijä.
- Kolmiportainen tuki otetaan käyttöön tarvittaessa (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki). Esimerkiksi mahdollisuus saada apua läksyjen teossa, tukiopestusta, joustavien opetusryhmien käyttö ja yksilölliset opetusjärjestelyt.
- Yhteistyö verkoston kanssa, esimerkiksi:
 - » tukihenkilö
 - » perheneuvola
 - » nuorisopsykiatrian poliklinikka
 - » päihdekliniikka
 - » muu hoitava taho.

Luettelo voidaan täydentää.

Koulupoissaoloihin liittyvien toimenpiteiden seuranta ja arviointi

Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvän työn laatu varmistetaan siten, että jokaisen koulun oppilashuoltoryhmä tarkastaa vuosittain toimintasuunnitelman sisältämät ja oppilasasioihin liittyvät tavoitteet ja tekee niistä yhteenvedon. Ryhmän on huomioitava tavoitteiden saavuttaminen ja jollain muodoin arvioitava, miten oppilaat ja vanhemmat ovat tukitoimet kokeneet. Säännöllisin väliajoin on myös hyvä arvioida verkoston sisäistä yhteistyötä, toisin sanoen yhteistyötä koulun, lastensuojelun, nuorisotoimen ja hoitavien tahojen välillä.

Liite 1: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Porvoo 2013

A. Huolta herättävä sairauspoissaolo: Luokanvalvoja/ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä huoltajaan ja kouluterveydenhoitajaan, joka tarvittaessa selvittää asiaa. Oppilas ja huoltaja tapaavat tarvittaessa koululääkärin.

B ja C. Luvaton poissaolo tai huolta herättävä poissaolo: Luokanvalvoja/ryhmänohjaaja keskustelee oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osallistujat:

Päivämäärä:

Toimenpiteet:

Vastuhenkilö:

Seuranta:

A, B ja C. Edelleen jatkuva huolta herättävä poissaolo: Jos huolta herättävät poissalot jatkuvat, luokanvalvoja on uudestaan yhteydessä oppilaaseen ja huoltajaan. Luokanvalvoja pyytää lupaa viedä asia eteenpäin oppilashuoltoryhmään, joka käsittelee asiaa. Tämän jälkeen oppilashuoltoryhmän jäsen ja luokanvalvoja sopivat tapaamisesta huoltajan ja oppilaan kanssa.

Osallistujat:

Päivämäärä:

Toimenpiteet:

Vastuhenkilö:

Seuranta:

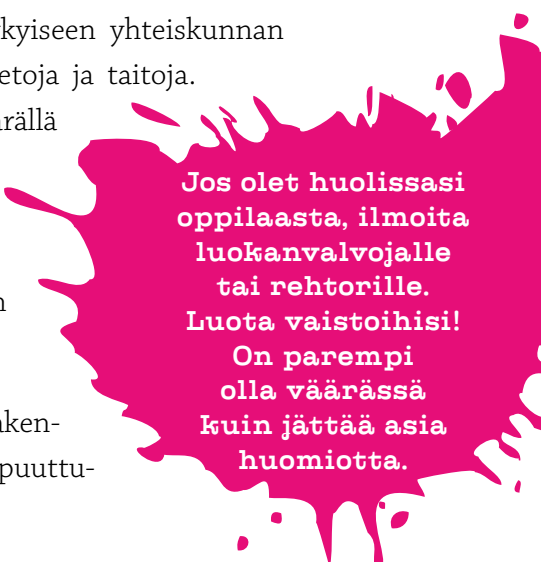
Koulupoissaoloa koskeva toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelman tavoitteet

Perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetun opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Tutkimus osoittaa, että suurella koulupoissaolojen määrällä on yhteys lapsen sosiaalisesti poikkeavan käytöksen, kuten kesken jääneiden opintojen, päihteiden väärinkäytön ja rikollisuuden, riskiin. Aktiivinen poissaolojen seuranta ja varhainen puuttuminen on siksi erittäin tärkeää nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Toimintasuunnitelman tavoitteena on tarjota selkeä rakenne ja työnjako koulupoissaolojen seurantaan ja niihin puuttumiseen.



Jos olet huolissasi oppilaasta, ilmoita luokanvalvojalle tai rehtorille. Luota vaistoihisi! On parempi olla väärässä kuin jättää asia huomiotta.

Huolta herättävän poissaolon määritelmä

- selvittämätön ja/tai ilmoittamaton poissaolo yksittäisiltä oppitunneilta tai kokonaisina koulupäivinä, joka käsittää enemmän kuin neljä päivää neljän viikon jaksolla
- selvittämätön poissaolo samana ajankohtana tai samana viikonpäivinä tietyiltä oppitunneilta (esim. liikunta)
- toistuva poissaolo mahakivun, päänsäryn, huolen tai vastaavien oireiden vuoksi, joiden voidaan olettaa johtuvan oppilaan stressistä
- oppilas lähtee usein kotiin kesken koulupäivän
- oppilas on poissa kokeista
- koulupelko tai koulusta kieltäytyminen, jolloin oppilas ei tule kouluun, vaikka syytä poissaoloon ei ole
- pitkäaikainen poissaolo sairauden vuoksi

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet

Koulupoissaoloa ehkäisevän työn tarkoitus on osittain luoda koulutilanne, jossa kaikki oppilaat haluavat olla läsnä. Tämä tapahtuu osittain luomalla tarkistustoimia ja oppilasta tukevalla tavalla kiinnittää huomiota niihin oppilaisiin, joilla on koulupoissaoloja. Koko henkilökuntaa kehoitetaan osoittamaan kiinnostusta ja huolta oppilaita kohtaan

Liite 2: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Parainen 2013

Meidän tulee osoittaa oppilaille selkeästi, että välitämme heistä. Jokaisen koulusta poissa olleen oppilaan tulee tuntee, että häntä on kaivattu, eikä oppilaille saa syntyä tunnetta, ettei kukaan välitä heistä.

Selkeät läsnäoloseurannan rutiinit

- Kaikkien opettajien tulee syöttää tiedot Wilmaan tarkasti
- Luokanvalvojan tulee tarkistaa luokan läsnäolo vähintään kerran viikossa
- Jos aineopettaja huolestuu selittämättömästä poissaolosta, hänen tulee ottaa yhteyttä mahdollisimman nopeasti luokanvalvojaan ja/tai rehtoriin, vararehtoriin tai erityisopettajaan. Hänen tulee ottaa mahdollisimman pian yhteyttä oppilaaseen ja/tai vanhempiin.

Myönteinen yhteisöllisyys välitunneilla

- Tilaa sekä rauhallisille että aktiivisille oppilaille
- Aikuiset paikalla pihalla välitunneilla
- Tukioppilaat järjestävät ohjelmaa

Vaihtoehtoisia muotoja esim. liikunnalle

- Yksilölliset sopimukset vanhemman ja oppilaan kanssa
- Esimerkiksi kuntosali, uimahalli, liikuntapäiväkirja, kävelylenkki aikuisen, kuten koulunkäynninohjaajan tai koulunkäyntiavustajan kanssa

Toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelmassa kuvaillaan vaiheittaan, miten koulun henkilökunnan tulee toimia, jos on syytä epäillä, että oppilas on poissa koulusta ilman syytä. Olemme nostaneet esiin seitsemän eri poissaolotyyppiä. Jokaisella tyyppillä on omat toimintokuvauksensa, eri vaiheiden vastuuhenkilönsä ja määritelty aikaraja asian hoitamiseksi.

Kun olet yhteydessä kotiin luokanvalvojana, muista tarkistaa, mitä sinulla on lupa kertoa ja keille.

Liite 2: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Parainen 2013

Poissaolotyyppi	Mitä tehdä?	Kuka vastaa?	Aikaraja
Selvittämätön poissaolo samana ajankohdana tai samana viikonpäivinä tietyiltä oppitunneilta (esim. liikunta)	1. vaihe Aineopettaja, esim. liikunnanopettaja, keskustele oppilaan kanssa ja selvittää syyt poissaoloon Keskustele oppilaan kanssa, selvittää syyt ja sopii oppilaan kanssa jatkosta Ilmoittaa huoltajalle	Aineopettaja Luokanvalvoja Luokanvalvoja	1 viikko
	2. vaihe Oppilashuoltoryhmälle ilmoitetaan Oppilashuoltoryhmä tapaa oppilaan ja huoltajan Päätös jatkotoimista Osoita huolta, ilmoita läksyistä ja muista asioista	Luokanvalvoja Rehtori Oppilashuoltoryhmä Luokkatoveri	1 viikko
Oppilas on poissa kokeista	1. vaihe Selvitä poissaolon syy Ehdota yksinkertaisia toimenpiteitä Ilmoita huoltajalle	Luokanvalvoja Erityisopettaja Luokanvalvoja	1–3 päivää
	2. vaihe Ilmoita oppilashuoltoryhmälle Oppilashuoltoryhmä tapaa oppilaan ja huoltajan Päätös jatkotoimista	Luokanvalvoja Rehtori Oppilashuoltoryhmä	1 viikko

Luokanvalvoja ilmoittaa kotiin, että asia otetaan oppilashuoltoryhmän kokouksen käsiteltäväksi.

Liite 2: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Parainen 2013

Poissaolotyyppi	Mitä tehdä?	Kuka vastaa?	Aikaraja
Oppilas lähtee usein kotiin kesken koulupäivän joko kouluterveydenhoitajan tai opettajan luvalla tai ilman lupaa.	1. vaihe Selvittää syyt ja tarjoaa aikaa kouluterveydenhoitajalle tai kuraattorille ja ottaa yhteyttä kotiin. Terveystenhoitaja tai kuraattori tapaa oppilaan, laatii suunnitelman ja ottaa yhteyttä huoltajaan	Luokanvalvoja Terveystenhoitaja/ kuraattori	1–3 päivää
	2. vaihe Asianosaiset kutsutaan kokoukseen Osoita huolta, ilmoita läksyistä ja muista asioista	Terveystenhoitaja/ kuraattori Luokkatoveri	1 viikko
Toistuva poissaolo mahakivun, päänsäryn, huolen tai vastaavien oireiden vuoksi, joiden voidaan olettaa johtuvan oppilaan stressistä	1. vaihe Tapaa oppilaan ja selvittää syyt Ottaa yhteyttä kotiin ja vie asian oppilashuoltoryhmään. Luokanvalvoja pitää tiiviisti yhteyttä kotiin Oppilashuoltoryhmä päättää, kuka vastaa oppilaan asiasta. Vastaava henkilö voi olla terveystenhoitaja, koululääkäri, kuraattori, psykologi tai koulunkäynninohjaaja.	Luokanvalvoja Luokanvalvoja Oppilashuoltoryhmä	1–3 päivää 1 viikko
	2. vaihe Kutsu verkostokokoukseen Osoita huolta, ilmoita läksyistä ja muista asioista	Kuraattori Luokkatoveri	2 viikkoa

Liite 2: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Parainen 2013

Poissaolotyyppi	Mitä tehdä?	Kuka vastaa?	Aikaraja	
Selvittämätön ja/ tai ilmoittamaton poissaolo yksittäisiltä oppitunneilta tai kokonaisina koulupäivinä, joka käsittää enemmän kuin neljä päivää neljän viikon jaksolla	1. vaihe Syiden selvittäminen oppilaan ja huoltajan kanssa Luokanvalvoja ottaa yhteyttä kotiin ja vie asian oppilashuolto- ryhmään. Luokan- valvoja pitää tiiviisti yhteyttä kotiin, mie- luiten puhelimitse. Oppilashuoltoryhmä päättää, kuka vastaa oppilaan asiasta. Vastaava henkilö voi olla terveydenhoi- taja, koululääkäri, kuraattori, psykologi tai koulunkäynni- nohjaaja	Luokanvalvoja Luokanvalvoja Oppilashuoltoryhmä	1–3 päivää 1 viikko	
	2. vaihe Kutsu verkostoko- koukseen Osoita huolta, ilmoi- ta läksyistä ja muista asioista	Kuraattori Luokkatoveri	2 viikkoa	
	Koulupelko tai koulusta kieltäytyminen, jolloin oppilas ei tule kouluun, vaikka syytä poissaoloon ei ole	1. vaihe Tieto oppilashuol- toryhmälle välittö- mästi Välitön kotikäynti Tiivis yhteydenpito kotiin Kutsu verkostoko- koukseen Etäopetus Osoita huolta, ilmoi- ta läksyistä ja muista asioista	Oppilashuoltoryh- män jäsen Luokanvalvoja/tervey- denhoitaja, psykologi, kuraattori, rehtori, koulunkäynninohjaaja, erityisopettaja, erityis- nuoriso-ohjaaja Kuraattori Kuraattori Erityisopettaja Luokkatoveri	1 viikko 1–3 päivää 2 viikkoa 1–2 päivää

Liite 2: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Parainen 2013

Poissaolotyyppi	Mitä tehdä?	Kuka vastaa?	Aikaraja
Pitkäaikainen poissaolo sairauden vuoksi	1. vaihe		
	Tiivis yhteydenpito kodin ja koulun välillä. Sopimus kouluun tiedottamisesta, mitä saa kertoa esim. luokkatovereille.	Luokanvalvoja	1–3 päivää
	Jatkuva yhteydenpito koulun ja sairaalakoulun välillä.	Luokanvalvoja, erityisopettaja	2 viikkoa
	Säännöllinen oppilashuoltoryhmän seuranta.	Rehtori	
	Kouluunpaluusuunnitelma	Oppilashuoltoryhmä	1–3 päivää
	Osoita huolta, ilmoita läksyistä ja muista asioista	Luokkatoveri	

Sopimukset

Sopimus voidaan tehdä missä tahansa toimintasuunnitelman vaiheessa

- Koulun henkilökunta, tukioppilas, luokkatoveri tai erityisnuoriso-ohjaaja tapaa oppilaan matkalla kouluun tai koulun ulkopuolella ja auttaa oppilasta saapumaan kouluun
- Pehmeä lasku aamuisin, rauhallinen hetki aikuisen (koulun henkilökunta, erityisnuoriso-ohjaaja) kanssa aamulla
- Erityisnuoriso-ohjaaja herättää oppilaan soittamalla hänelle aamulla (korkeintaan 2 viikon ajan)
- Erityisnuoriso-ohjaaja hakee oppilaan kotoa (korkeintaan 2 viikon ajan)
- Oppilaalle osoitetaan tukihenkilö välituntien ajaksi (luokkatoveri, tukioppilas, koulunkäyntiavustaja)
- Rauhallinen paikka välituntien viettoon (koulun henkilökunta)
- Tukihenkilö kouluun esimerkiksi lounaalle ja välitunneille (koulun henkilökunta, erityisnuoriso-ohjaaja)
- Etäopetus
- Säännölliset tapaamiset Folkhälsanin nuortenpoliklinikalla
- Opetuksen erityisjärjestelyt
- Kotiolojen selvitys, toteuttajana lastensuojelu

Liite 2: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Parainen 2013

Seuranta

Luokanvalvoja tai kuraattori pitää yhteyttä oppilaaseen ja huoltajaan. Luokanvalvoja tai kuraattori tekee seurannan kaksi viikkoa sopimuksen tekemisen jälkeen. Jos oppilaan ja huoltajan kanssa sovitusta asiasta ei tehdä seurantaa, asia siirretään välittömästi oppilashuoltoryhmälle, joka vie asian verkostokokoukseen.

Verkostokokous

- Verkostokokoukseen osallistuvat kuraattori, erityisnuoriso-ohjaaja, lastensuojelun edustaja, nuorisopoliklinikka, erityisopettaja tai rehtori, huoltaja ja oppilas.
- Verkostokokous pidetään kuukauden viimeisenä torstaina kello 14.00–16.00.
- Kuraattori kutsuu verkostokokouksen koolle viimeistään edellisen viikon keskiviikkona. Jos perhe kieltäytyy osallistumasta verkostokokoukseen, asiasta tehdään automaattisesti lastensuojeluilmoitus.
- Kokouksen aikana kuullaan oppilasta ja huoltajaa, joille annetaan mahdollisuus ehdottaa toimenpiteitä.
- Kokouksen puheenjohtajana toimii erityisnuoriso-ohjaaja. Puheenjohtajan tärkein tehtävä on kuulla nuorta ja tukea häntä kokouksen aikana.
- Kuraattori vastaa tietojen toimittamisesta luokanvalvojalle ja oppilashuoltoryhmälle.
- Kokouksesta laaditaan sopimus erillisenä kirjallisena asiakirjana, josta käyvät ilmi toimenpiteet ja vastuuhenkilöt.

**Muista osoittaa
huolenpitoa! Kun
välität oppilaalle tiedot
läksyistä ja muista
asioista, teet hänestä
osallisen koulupäivän
tapahtumiin, vaikkei hän
olekaan paikalla.**

Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma peruskoulun vuosiluokille 7–9

Nuorten huolta herättävät koulupoissaolot ovat näkyvä, vakava ja samalla usein vaikeasti käsiteltävä oire. Koulupoissaolosta voi muodostua oppilaalle ratkaisumalli, ja lyhytkin poissaolo kasvattaa syrjäytymisen riskiä. Ilmiö on monitahoinen, ja jotta siihen voidaan puuttua tehokkaasti, aikuisten on tehtävä yhteistyötä ja heillä on oltava tietoa. Koulupoissaoloilla on yhteys myös myöhemmän iän syrjäytymiseen ja mielenterveysongelmiin. Ongelmaan voidaan tarttua yhdessä jo varhaisessa vaiheessa luomalla eri toimijoista koostuva verkosto.

1. Toimintasuunnitelman tavoitteet:

- Koulun koulupoissaoloja ehkäisevän ja läsnäoloa edistävän työn kehittäminen.
- Puuttua koulupoissaoloon varhain syrjäytymisen ehkäisemiseksi.
- Tarjota yhdenmukainen järjestelmä koulupoissaoloon puuttumiseksi oppilaalle, huoltajille ja työntekijöille.
- Tarjota selkeä rakenne ja vastuunjako huolta herättävää koulupoissaoloa koskevissa asioissa.

2. Koulupoissaoloa ennalta ehkäisevät toimenpiteet.

3. Toimenpide-ehdotuksia koulupoissaoloihin.

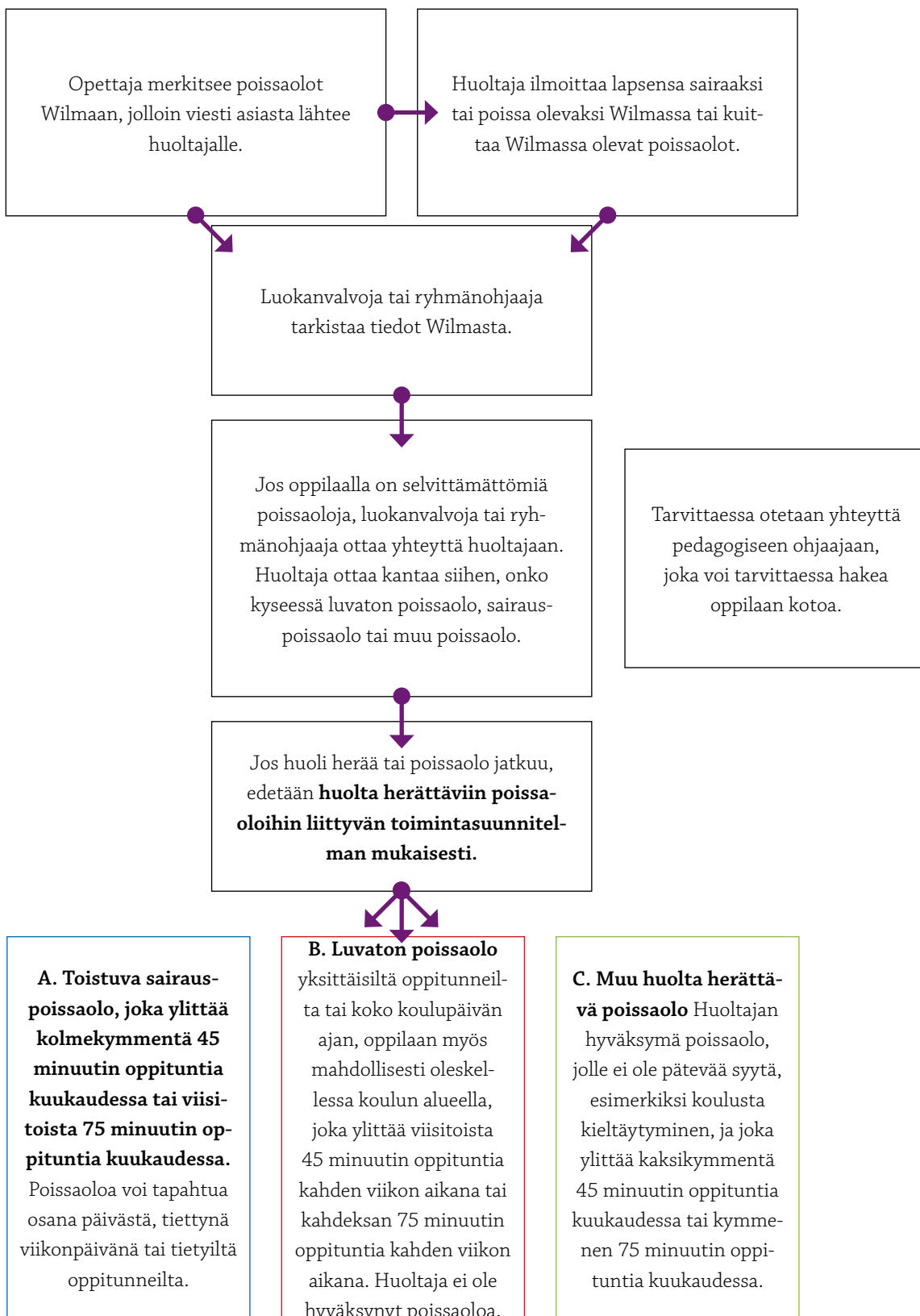
- Pedagoginen ohjaaja
- Kolmiportainen tuki

4. Koulupoissaoloihin liittyvien toimenpiteiden seuranta ja arviointi

Liite 3: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Sipoo 2013

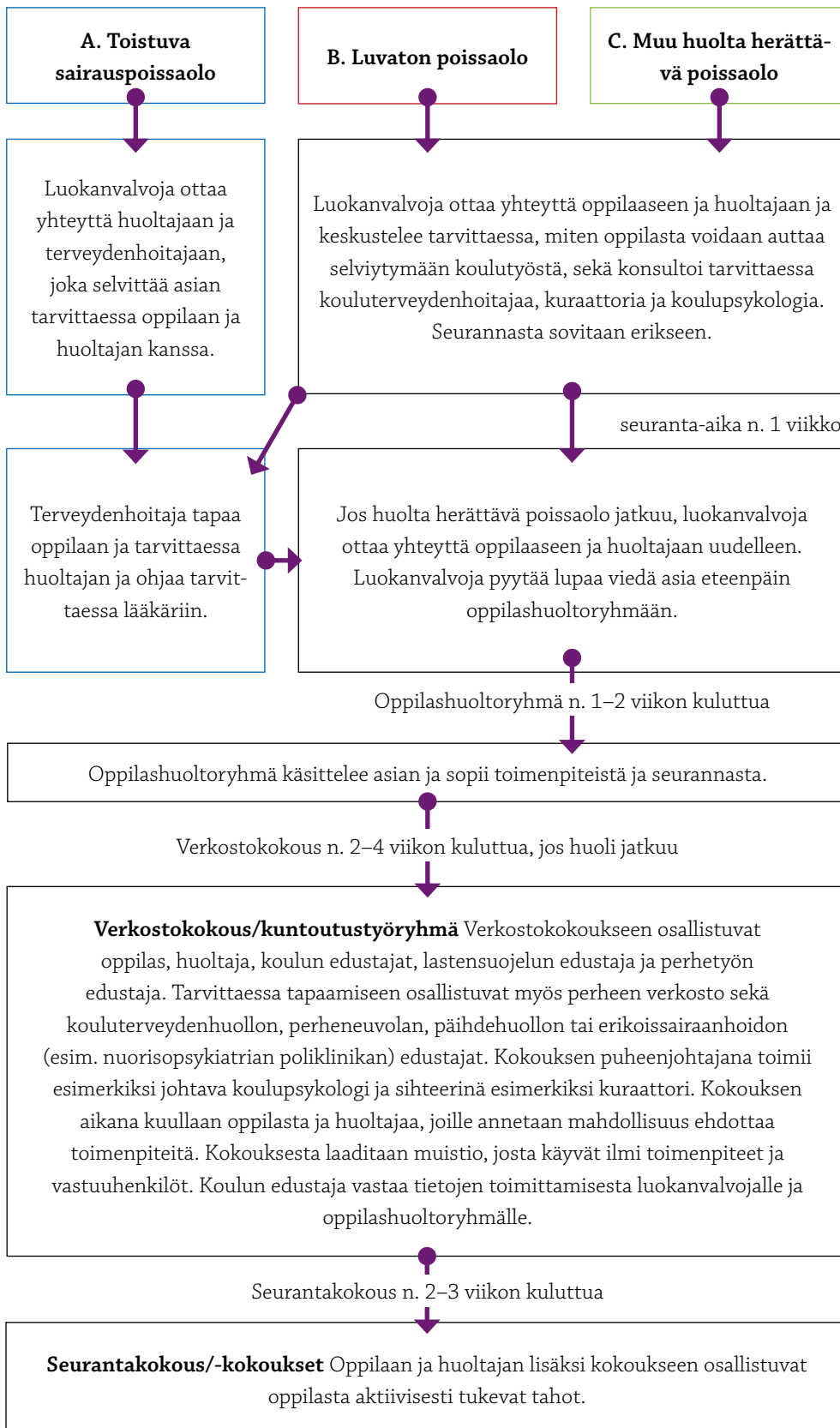
Poissaoloihin liittyvät toimenpiteet



Liite 3: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Sipoo 2013

Huolta herättävä koulupoissaolo määritellään tässä toimintasuunnitelmassa seuraavasti:



Liite 3: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Sipoo 2013

A. Huolta herättävä sairauspoissaolo: Luokanvalvoja/ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä huoltajaan ja kouluterveydenhoitajaan, joka tarvittaessa selvittää asiaa. Oppilas ja huoltaja tapaavat tarvittaessa lääkärin.

B ja C. Luvaton poissaolo tai huolta herättävä poissaolo: Luokanvalvoja/ryhmänohjaaja keskustelee oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osallistujat:

Päivämäärä:

Toimenpiteet:

Vastuuhenkilöt:

Seuranta:

A, B ja C. Edelleen jatkuva huolta herättävä poissaolo: Jos huolta herättävä poissaolo jatkuu, luokanvalvoja ottaa yhteyttä oppilaaseen ja huoltajaan uudelleen. Luokanvalvoja pyytää lupaa viedä asia eteenpäin oppilashuoltoryhmään, joka käsittelee asiaa. Tämän jälkeen oppilashuoltoryhmän jäsen ja luokanvalvoja sopivat tapaamisesta huoltajan ja oppilaan kanssa.

Osallistujat:

Päivämäärä:

Toimenpiteet:

Vastuuhenkilöt:

Seuranta:

Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma peruskoulun vuosiluokille 7–9

Toimintasuunnitelma on laadittu peruskoulun vuosiluokille 7–9 Hangossa, ja se koskee ruotsinkielistä Hangö Högstadiumia sekä suomenkielistä Hankoniemen yläastetta.

Nuorten huolta herättävät koulupoissaolot ovat näkyvä, vakava ja samalla usein vaikeasti käsiteltävä oire. Koulupoissaolosta voi muodostua oppilaalle ratkaisumalli, ja lyhytkin poissaolo kasvattaa syrjäytymisen riskiä. Ilmiö on monitahoinen, ja jotta siihen voidaan puuttua tehokkaasti aikuisten on tehtävä yhteistyötä ja heillä on oltava tietoa. Koulupoissaoloilla on yhteys myös myöhemmän iän syrjäytymiseen ja mielenterveysongelmiin. Ongelmaan voidaan tarttua yhteistyössä luomalla jo varhaisessa vaiheessa eri toimijoista koostuva verkosto.

Koulun oppilashuoltoryhmä osallistuu poissaoloihin liittyvään toimintaan. Ryhmään kuuluvat rehtori, koulukuraattori, luokanvalvoja, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi ja erityisopettaja sekä tarvittaessa koululääkäri.

Toimintasuunnitelman tavoitteet:

- Koulun koulupoissaoloja ehkäisevän ja läsnäoloa edistävän työn kehittäminen.
- Puuttua koulupoissaoloon varhain syrjäytymisen ehkäisemiseksi.
- Tarjota yhdenmukainen järjestelmä koulupoissaoloon puuttumiseksi oppilaille, huoltajille ja koulun henkilökunnalle.
- Tarjota selkeä rakenne ja vastuunjako huolta herättävää koulupoissaoloa koskevissa asioissa.

Koulupoissaoloa ehkäisevä työ

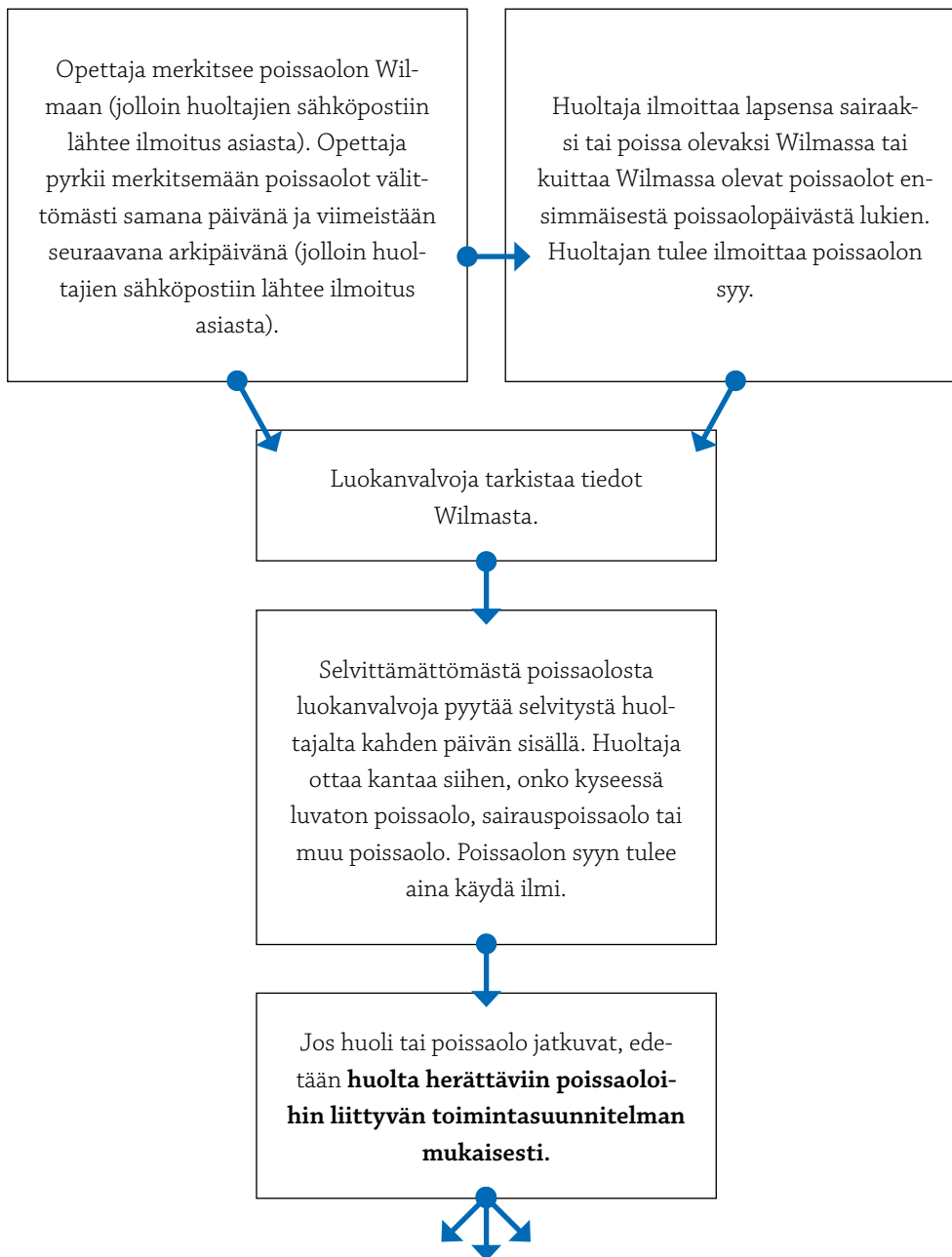
Koulupoissaoloa ehkäisevän työn tarkoitus on osittain luoda koulutilanne, jossa kaikki oppilaat haluavat olla läsnä. Tämä tapahtuu osittain luomalla tarkistustoimia ja oppilasta tukevalla tavalla kiinnittää huomiota niihin oppilaisiin, joilla on koulupoissaoloja. Koko henkilökuntaa kehoitetaan osoittamaan kiinnostusta ja huolta niitä oppilaita kohtaan, jotka he tapaavat koulun käytävillä tai pihassa oppituntien aikana.

Ennalta ehkäisevässä toiminnassa noudatetaan seuraavia ohjeita:

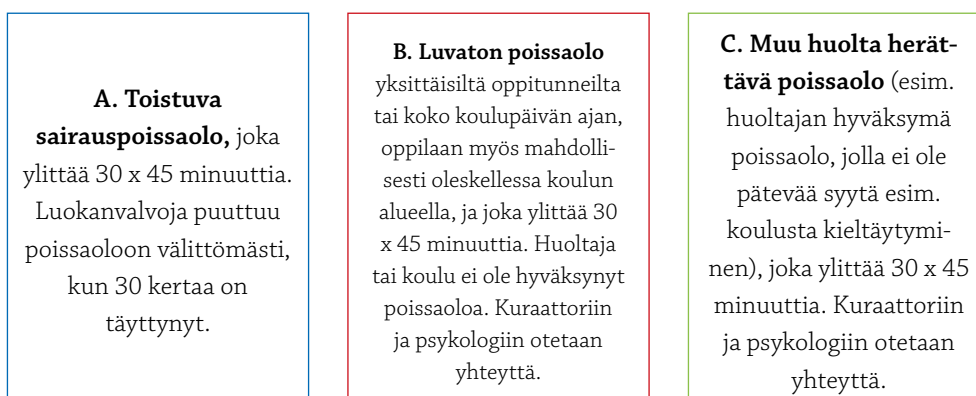
- Koululla on oltava selkeät päivittäiset rutiinit, joilla oppilaiden läsnäoloa valvotaan kaikissa aineissa. Poissaolosta tulee tehdä merkintä kaikilta oppitunneilta.
- Huoltajan on ilmoitettava lapsi sairaaksi tai poissa olevaksi samana päivänä, kun oppilas on poissa koulusta. Poissaolon syy on aina käydä ilmi.

Liite 4: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Hanko 2013



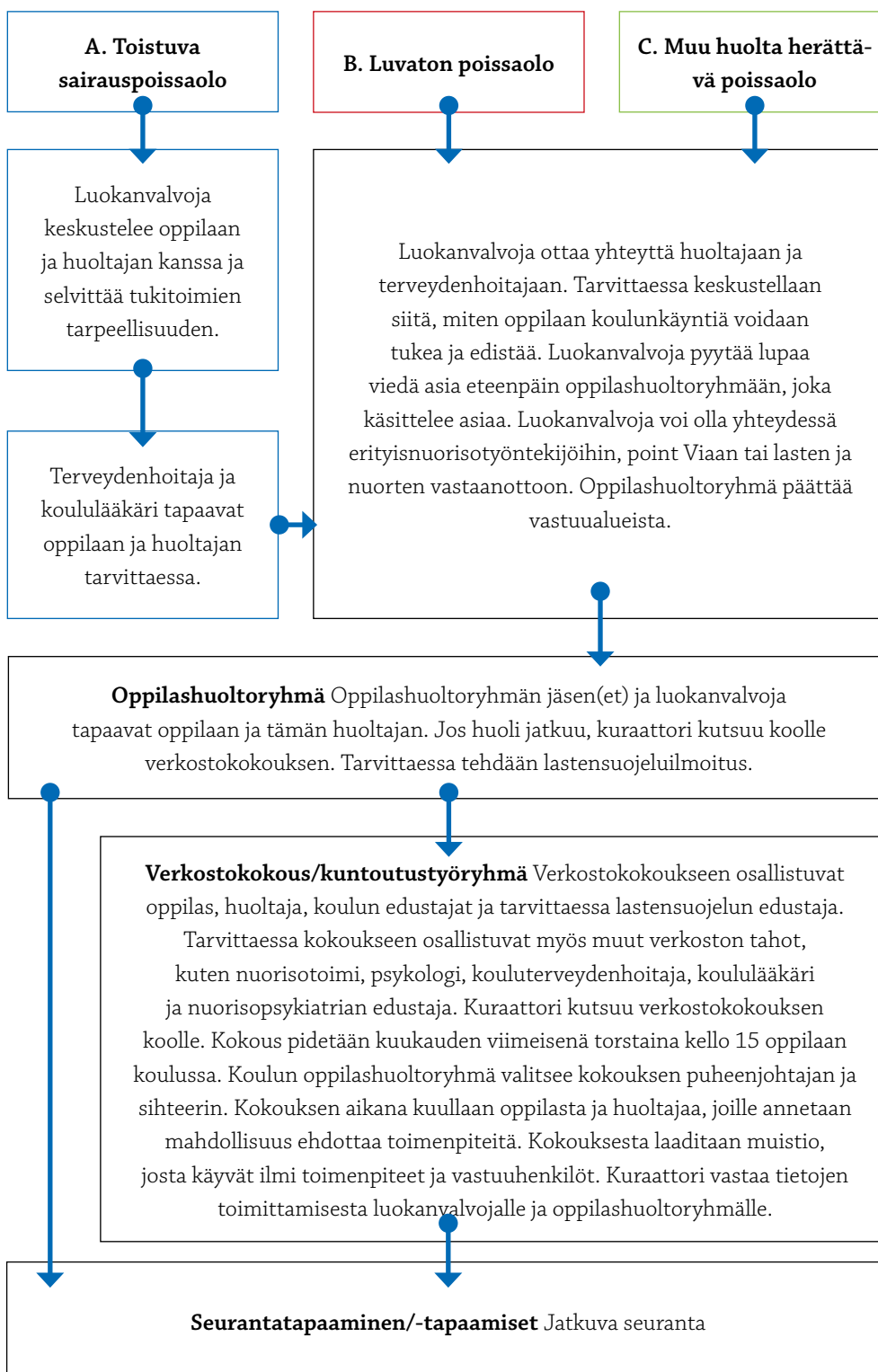
Huolta herättävä koulupoissaolo määritellään tässä toimintasuunnitelmassa seuraavasti:



Liite 4: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Hanko 2013

Huolta herättävä koulupoissaolo määritellään tässä toimintasuunnitelmassa seuraavasti:



Toimenpide-ehdotuksia koulupoissaoloihin

Poissaoloista ja niihin liittyvistä syistä keskustellaan oppilaan ja huoltajan kanssa. Luodaan tukitoimia oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi. Tukitoimia voivat olla esimerkiksi:

- Mahdollisten konfliktien selvittely. Jos kyse on kiusaamisesta, yhteys koulun KIVA-tiimiin, tukioppilastoiminta.
- Tukea kouluun saapumisessa, esim. kuraattori, nuorisotyöntekijä, oppilaan oma verkosto jne.
- Kolmiportainen tuki otetaan käyttöön tarvittaessa (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki). Esimerkiksi mahdollisuus saada apua läksyjen teossa, tukiope- tusta, joustavien opetusryhmien käyttö ja yksilölliset opetusjärjestelyt.
- Yhteistyötä verkoston kanssa, esimerkiksi:
 - tukihenkilö
 - lasten ja nuorten vastaanotto
 - nuorisopsykiatria
 - A-klinikka
 - muu hoitava taho

Toimenpide-ehdotukset:

- Oppilaan toiveiden kuunteleminen
- Joku on oppilasta vastassa koulun ulkopuolella (esim. kuraattori, opettaja, nuorisotyöntekijä)
- Apua konfliktien selvittelyyn koulutoverin tai muiden ihmisten kanssa.
- Seuraa koulumatkoille (esim. luokkatoveri, opettaja, nuorisotyöntekijä)
- Huoltaja mukana koulussa koulupäivän aikana
- Tukea vapaa-aikaan (nuorisotyöntekijä)
- Tukioppilas oppilaalle välitunneiksi
- Oppilaalle sovitettut liikuntatunnit, esim. kävely, yksittäisten liikuntamuoto- jen korvaaminen toisilla
- Alennettu vaatimustaso, kuormituksen vähentäminen sovituksi jaksoksi koululäsnäolon helpottamiseksi
- Tuki läksyjen tekoon
- Istumapaikan vaihtaminen luokassa

Koulupoissaoloihin liittyvien toimenpiteiden seuranta ja arviointi

Huolta herättäviin poissaoloihin liittyvän työn laatu varmistetaan siten, että koulun oppilashuoltoryhmä tarkastaa vuosittain toimintasuunnitelman sisältämät ja oppila- sasioihin liittyvät tavoitteet ja tekee niistä yhteenvedon. Ryhmän on huomioitava ta- voitteiden saavuttaminen ja jollain muodoin arvioitava, miten oppilaat ja vanhemmat ovat tukitoimet kokeneet. Säännöllisin väliajoin on myös hyvä arvioida verkoston si- säistä yhteistyötä, toisin sanoen yhteistyötä koulun, lastensuojelun, nuorisotyönteki- jöiden ja muiden hoitavien tahojen välillä.

Koulut voivat tarvittaessa käyttää seuraavia lomakkeita.

Liite 4: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Hanko 2013

- | | | |
|--|--|------------------------------------|
| <input type="checkbox"/> Oppilashuoltoryhmä | <input type="checkbox"/> Kuraattori | <input type="checkbox"/> Rehtori |
| <input type="checkbox"/> Kouluterveydenhoitaja | <input type="checkbox"/> Oppilaanohjaaja | <input type="checkbox"/> Muu |
| <input type="checkbox"/> Tiedoksi | <input type="checkbox"/> Toimenpiteet | <input type="checkbox"/> Psykologi |

ASIA:

- | | |
|---|--------------------------------------|
| <input type="checkbox"/> Poissaolo 30 h | <input type="checkbox"/> Muu ongelma |
|---|--------------------------------------|

Oppilaan nimi:

Luokka:

Poissaolo tunteina:

Syy/selitys:

Muun ongelman määritelmä:

Luokanvalvojan toimenpiteet:

Milloin?

Keskustelu oppilaan kanssa

Yhteydenotto kotiin

Tapaaminen huoltajan kanssa

Muu (tukitoimet ja mahdolliset seuraukset)

Tekijä

Hangossa / 20

Vastaanottaja

Hangossa / 20

Käsittely:

Liite 4: [Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma](#)

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Hanko 2013

A. Huolta herättävä sairauspoissaolo: Luokanvalvoja keskustelee oppilaan ja huoltajan kanssa.

B ja C. Luvatun poissaolo tai huolta herättävä poissaolo: Luokanvalvoja ottaa yhteyttä huoltajaan ja kouluterveydenhoitajaan, joka tarvittaessa selvittää asiaa.

Osallistujat:

Päivämäärä:

Toimenpiteet:

Vastuhenkilö:

Seuranta:

A, B ja C. Edelleen jatkuva huolta herättävä poissaolo: Luokanvalvoja tekee asiasta ilmoituksen oppilashuoltoryhmälle, joka käsittelee asian ja kutsuu huoltajan ja oppilaan kokoukseen.

Osallistujat:

Päivämäärä:

Toimenpiteet:

Vastuhenkilö:

Seuranta:

Liite 4: [Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma](#)

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Hanko 2013

A, B ja C. Edelleen jatkuva huolta herättävä poissaolo: Kuraattori kutsuu verkostokokouksen koolle.

Kokouksessa käsitellään

- mitä on tehty ennen verkostokokousta (selkeä yhteenveto kuten edellä)
- toimintasuunnitelmaa
- seuranta (1-2 tapaamista)
- hoitosuunnitelmaa tarvittaessa

Osallistujat:

Päivämäärä:

Toimenpiteet (liitä toimenpidesuunnitelma):

Vastuhenkilö:

Seuranta:



Koulu:

Vuosikurssit:

Koulupoissaoloja perusopetuksessa koskeva toimintasuunnitelma

Espoon ruotsinkieliset koulut ovat osana Folkhälsanin Takaisin tulevaisuuteen -hanketta laatineet toimintasuunnitelman koulupoissaolojen valvontaan ja niihin puuttumiseen.

Toimintasuunnitelma käsittää yhteisesti sovitut ohjeet, joita käytetään koulupoissaoloja torjuvan työn tukena. On kuitenkin tärkeää pitää mielessä, että jokainen tapaus on yksilöllinen, ja että koulun henkilökunta voi ja sen tulee puuttua oppilaan näkyvään pahoinvointiin myös asetettuja aikarajoja aikaisemmin.

Koulupoissaoloista ilmoittamista koskevat säännöt ja luvattoman poissaolon määritelmä tulee myös tiedottaa oppilaille ja huoltajille. Oppilaiden ja huoltajien tulee myös tuntea koulupoissaoloa koskevat menettelytavat ja runsaan poissaolon seuraukset.

Toimintasuunnitelman tarkoitus:

- Koulun koulupoissaoloja ehkäisevän ja läsnäoloa edistävän työn kehittämisen.
- Saada koulut havaitsemaan kasvavan koulupoissaolon varhaiset merkit oppilaisissa ja toteuttamaan nopeasti joustavia ja yksilöllisiä toimenpiteitä oppilaan läsnäolon edistämiseksi.
- Kehittää yhteisiä toimintatapoja ja taata koulujen koulupoissaolotyöskentelyn laatu.

Suuren koulupoissaolon määritelmä

Luvaton poissaolo. Poissaolo kahdeksalta 45 minuutin oppitunnilta kahden viikon aikana (neljältä 75 minuutin oppitunnilta) tai 10 päivänä lukuvuodessa. Luvaton poissaolo yksittäisiltä oppitunneilta tai koko koulupäivän ajan (oppilaan myös mahdollisesti oleskellessa koulun alueella). Jos oppilaalla on saman viikon aikana useita luvattomia poissaolotunteja, poissaoloihin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Toistuva sairauspoissaolo tai muu huolta herättävä poissaolo. Poissaolo ylittää kaksikymmentä 45 minuutin oppituntia kuukaudessa (kymmenen 75 minuutin oppituntia) tai jos sairauspoissaolo toistuu saman kaavan mukaan pitkähkön ajan. Toistuva poissaolo mahakivun, päänsäryn, huolen tai vastaavien oireiden vuoksi, joiden voidaan olettaa johtuvan oppilaan stressistä.

Liite 5: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Espoo 2013

Toimenpiteet koulupoissaolon ehkäisemiseksi:

Koulu työskentelee yhdessä huoltajien kanssa ja pyrkii ehkäisemään runsasta koulupoissaoloa arjessa. Säännöllinen seuranta mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja tehostaa koulupoissaolon torjuntatyötä. Kun oppilaalla on runsaasti koulupoissaoloja, koulu noudattaa toimintasuunnitelman ohjeita.

Säännöllinen seuranta

- Koululla on oltava selkeät päivittäiset rutiinit, joilla oppilaiden läsnäoloa valvotaan (kaikissa aineissa). Poissaolosta tulee tehdä merkintä Wilmaan jokaisen oppitunnin jälkeen.
- Poissaototarkastuksesta koulun arjessa sovittua:

- Wilman tilastoja käytetään säännöllisesti kokonaistilanteen ja poissaolokuvioiden tarkkailuun.
- Koulussamme luokkien poissaototilastot käydään läpi säännöllisesti (_____ kertaa/lukuvuodessa).

Huoltajien vastuu

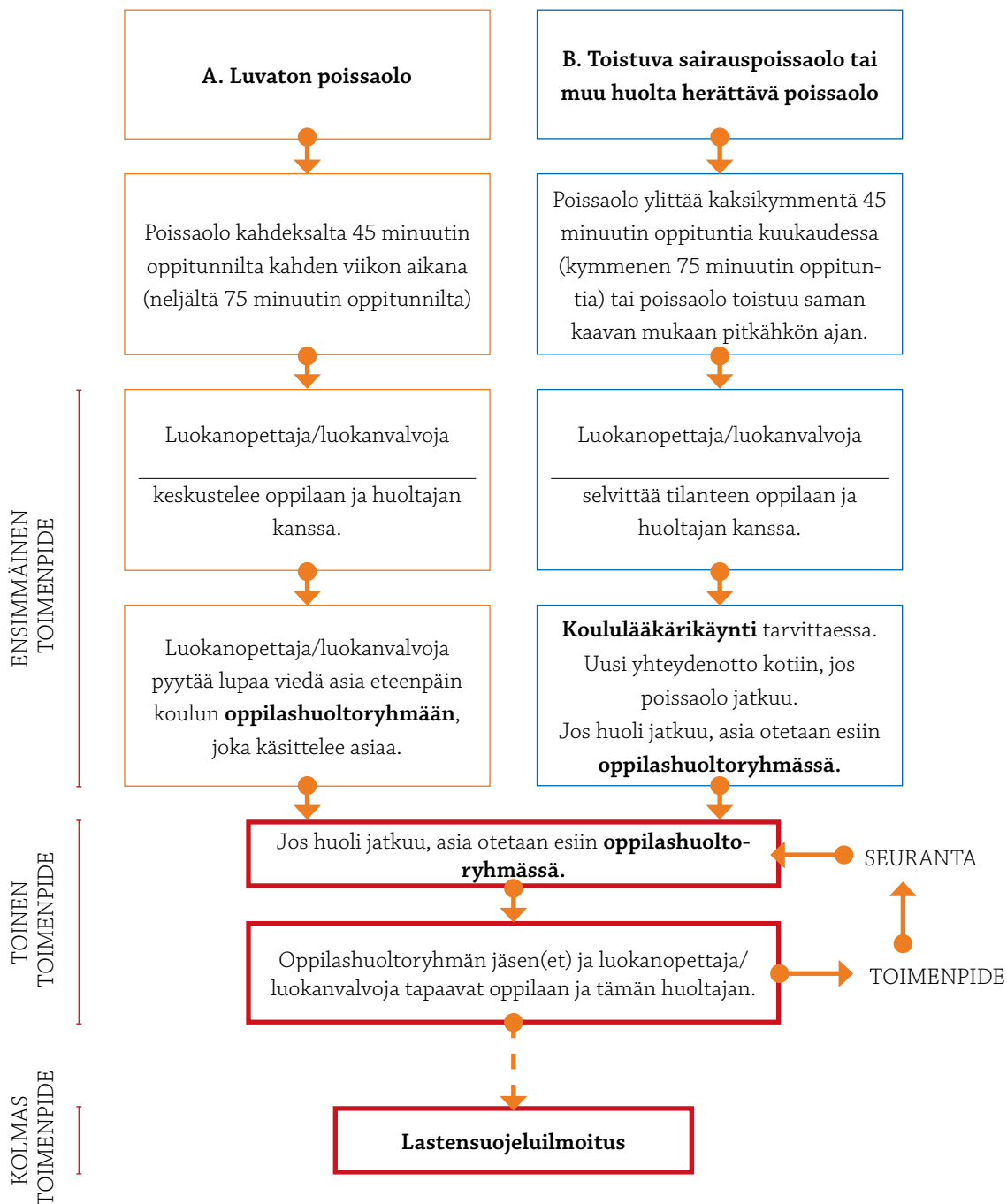
- Huoltajien on ilmoitettava lapsi sairaaksi tai poissa olevaksi samana päivänä, kun oppilas on poissa koulusta. Ilmoitus tapahtuu koulun käytäntöjen mukaisesti:
-
-
-
- Luvan pitkäköihin poissaoloihin, kuten lomamatkoihin ja liikuntaleireihin, myöntää poissaolon pituudesta riippuen rehtori tai luokanopettaja/luokanvalvoja. Oppilaan huoltajan tulee tehdä pitkäköistä poissaoloista erillinen anomus. Luokanopettaja/luokanvalvoja tai rehtori harkitsee, voiko oppilas olla poissa opetuksesta jäämättä liikaa jälkeen koulutyössä.
 - Perusopetuslain mukaan (1998/628, 26 §) lapsen huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi täyttää oppivelvollisuutensa. Huoltajat ovat tietoisia siitä, miten vakavia seurauksia suurella koulupoissaololla voi olla oppilaan tulevaisuudelle ja miten tärkeää on, että he tukevat koulunkäyntiä.

Liite 5: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Espoo 2013

Koulupoissaoloja perusopetuksessa koskeva toimenpidesuunnitelma

Suurta poissaoloa koskevat toimenpiteet on jaettu kolmeen vaiheeseen, ja niihin liittyy vaiheiden välinen seuranta. Sovitut toimenpiteet ja seuranta kirjataan tarkoitusta varten laadittuihin lomakkeisiin (liitteet 1–2). Dokumentaatio helpottaa seurantaa, ja sitä voidaan tarvita, jos asiasta on aiheellista tehdä lastensuojeluilmoitus.



Liite 5: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Espoo 2013

Toimenpide-ehdotuksia koulupoissaoloihin:

- Oppilaan kuunteleminen
- Apua konfliktien selvittämiseen.
- Jos kyse on kiusaamisesta, yhteys koulun KIVA-tiimiin.
- Tuki läksyjen tekoon, tukiopetus tai osa-aikainen erityisopetus
- Eriytetty opetus, lyhennetty koulupäivä
- Tukihenkilö/tukioppilas
- Opettajan, luokan tai istumapaikan vaihtaminen
- Ulkopuolisen asiantuntijan tuki

Koulupoissaoloa aiheuttavat tekijät:

Runsas koulupoissaolo saattaa johtua monesta syystä, jotka on otettava huomioon toimenpiteitä suunniteltaessa:

- Heikko kouluviihtyvyys, kiusaaminen, huono henki luokassa
- Opetuksen liian vähäinen tai suuri vaativuus, heikko motivaatio
- Sosiaaliset ongelmat (esim. ongelmat kotona tai ristiriidat ystävien kanssa)
- Fyysiset tekijät (esim. väsymys tai sairaus)

Runsas koulupoissaolo lisäopetuksesta (Poissaoloa koskevat ohjeet, raja, jolloin oppilas ei enää voi saada todistusta suoritetusta lisäopetuksesta)

Seuranta ja arviointi

Koulupoissaoloihin liittyvän työn laatu varmistetaan siten, että oppilashuoltoryhmä tarkastaa vuosittain toimintasuunnitelman sisältämät ja oppilasasioihin liittyvät tavoitteet ja tekee niistä yhteenvedon. Tapausten kehityksen seuranta, tapausten käsittelyn arviointi ja osapuolten kokemuksen prosessista ovat tärkeitä. Tärkeää on myös arvioida säännöllisin väliajoin verkoston eli koulun, lastensuojelun ja terveydenhuollon välisen yhteistyön toimivuutta.

Sovitut toimenpiteet ja seuranta kirjataan tarkoitusta varten laadittuihin eri toimenpidevaiheiden lomakkeisiin (liitteet 1–2). Näin sovitut asiat saadaan dokumentoitua ja seuranta helpottuu. Lomakkeet arkistoidaan kunkin oppilaan oppilasrekisteriin.

Liite 5: Koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma

Esimerkki toimintasuunnitelmasta, Espoo 2013

Suuren koulupoissaolon dokumentaatio (liite 1)

Ensimmäinen toimenpide:

A. Luvaton poissaolo

Luokanopettaja/luokanvalvoja _____
keskustelee oppilaan ja huoltajan kanssa.

B. Toistuva sairauspoissaolo tai muu huolta herättävä poissaolo:

Luokanopettaja/luokanvalvoja _____
selvittää tilanteen oppilaan ja huoltajan kanssa. Tarvittaessa otetaan yhteyttä
kouluterveydenhoitajaan, joka selvittää asian ja ottaa tarvittaessa yhteyttä
koululääkäriin.

Oppilaan nimi: _____ Luokka: _____

Luokanopettaja, luokanvalvoja tai muun selvityksen tekijä:

Päivämäärä: ____ / ____ / ____

Toimenpiteet:

Seuranta:

Suuren koulupoissaolon dokumentaatio (liite 2)

Toinen toimenpide:

A. Toistuva huolta herättävä poissaolo:

luokanopettaja/luokanvalvoja tekee asiasta ilmoituksen koulun oppilashuoltoryhmälle, joka käsittelee asiaa.

B. Toistuva sairauspoissaolo tai muu huolta herättävä poissaolo:

Asia otetaan esiin oppilashuoltoryhmässä.

Sekä A että B

Oppilashuoltoryhmän jäsen ja luokanopettaja/luokanvalvoja ottavat yhteyttä huoltajaan ja oppilaaseen ja kutsuvat heidät kokoukseen.

Oppilaan nimi: _____ Luokka: _____

Luokanopettaja, luokanvalvoja tai muun selvityksen tekijä:

Päivämäärä: ____ / ____ / ____

Toimenpiteet:

Seuranta:

Tillbaka
till
framtiden

